

Referat: Pisistrate, tiranul Atenei

În 560 î.e.n., singurul ateniian care obținuse în Ecclesia (adunarea poporului) dreptul ia o garda de corp ocupa, cu ajutorul acesteia, Acropolea și instaura conducerea personală. Aproape 40 de ani i-au fost necesari lui Pisistrate pentru a deveni tiranul Atenei.

Animat de patriotism sincer, s-a angajat fără rezerve în campania dusă de Solon (cu care înrudit fiind întreținea relații de strânsă prietenie) pentru cucerirea insulei Salamina. Bogat (poseda mine de aur în Tracia), darnic, curajos, în acest război care n-a avut câștigători (Solon fiind mai degrabă conducătorul înțelept) Pisistrate s-a apropiat cel mai mult de imaginea pe care grecii o aveau despre câștigători. Popular în urma comportării sale în luptele pentru Salamina, Pisistrate dezvăluie calități de om politic în confruntările izbucnite în Atena după plecarea lui Solon. își alege cu grijă tabăra pe care o va susține; în ciuda apartenenței sale de clasă (era eupatrid), nu intră în tabăra acestora, condusă de un oarecare Licurg, grupată în partidă pedienilor (locuitori de la ses), reprezentanți ai marii proprietăți funciare, care urmăreau răsturnarea legislației lui Solon.

Cochetează cu paraliienii lui Megacles Alcmeonidul, care-i reprezentau pe meseriași și negustorii din zona maritimă a Atticii, alături de cei care susținuseră menținerea legislației lui Solon, dar optează pentru diacrieni, tabăra locuitorilor din zona muntoasă a Atticii țărani săraci, pastori și mineri, ce voiau să aducă unele corecturi în favoarea lor la legislația amintită. își asigură și sprijin extern, al aristocrației din Thessalia. Thessalia - zonă de câmpie fertilă a Greciei nordice, dintre Macedonia și Grecia propriu-zisă, ocupată de o populație rezultată din amestecul petrecut în timpul migrațiilor grecilor între pelasgi, perhebrei, aheii și dorieri, populație care se ocupa cu agricultura și creșterea vitelor (mai ales a cailor); orașe mai importante: Larisa, Cranon, în jurul cărora se forma, în timp de război, statul federat thessalian.

Neobținând teren în disputele oratorice, Pisistrate înțelese că singura cale pentru a-și atinge scopul era forța. Servit de minune de un atentat împotriva sa, care-i provoacă o rană neansemnată (se bănuiește că el însuși ar fi înscenat acest atac), obține dreptul de gardă de corp și o folosește pentru instaurarea tiraniei, întreaga Grecie, mai puțin Sparta a cărei formulă de guvernare fusese fixată cu secole înainte, traversa atunci epoca tiranilor. Tirania lui Pisistrate a fost, parțial, un element de progres, contribuind la slăbirea aristocrației și la fixarea democrației.

Tiranul Pisistrate a menținut ferm legislația soloniana și a efectuat reforme antieupatride, în folosul diacrienilor și paraliienilor. Astfel, în cele trei etape ale domniei personale, care s-a întins între 560-527 î.e.n., a confiscat unele pământuri ale eupatrizilor pe care le-a distribuit diacrienilor. Pisistrate a fost alungat de două ori: chiar în 500 î.e.n., până în 556 î.e.n., când a fost rechemat de Megacles, precum și în 552 î.e.n. după care s-a exilat în insula Eubee, revenind definitiv în Atena în 542 î.e.n.

Tot în folosul acestora a înființat un soi de credit de stat, care susținea cu împrumuturi pe micii proprietari de pământ, pe care i-a scutit de unele impozite, prin introducerea impozitului egal, pe

venit. De asemenea in favoarea taranilor saraci, instituie judecatoriile itinerante, care-i scuteau pe locuitorii satelor Atticii de cheltuiala deplasarii la Atena pentru diversele pricini. Revenit din ultimul sau exil din insula Eubeea, Pisistrate, cu fonduri proprii si cu sprijin thessalian, transforma garda de corp intr-un veritabil detasament militar, care devine, in felul acesta, prima armata permanenta a Atenei; Pisistrate a folosit-o pentru a-si asigura tirania, in acelasi scop, si-a instalat apropiatii in magistraturile intemeiate de Solon, silind aristocratiile sa accepte definitiv legislatia acestuia. Elibeea, insula separata prin stramtoarea Eurip de coasta Atticii si Beotiei, celebra prin crescatoriile sale de boi de unde si numele. Cele trei mari orase ale sale, Chalcis, Caristos, Eretria, si-au fondat dezvoltarea pe valorificarea zacamintelor proprii de marmura, arama, fier, a comerului maritim, pe intemeierea de colonii in Ciclade si in sudul Italiei.

Moderat in politica interna, oricum departe de intelesul pe care-l dam astazi notiunii de tiranie, Pisistrate contribui la cresterea puterii economice a Atenei, a carei populatie spori, mai ales cea de mestesugari, de comercianti, de marinari, angajati in expansiunea flotei comerciale si de razboi. Pentru a mentine calea maritima a granelor, aduse din campurile nord-pontice, Pisistrate isi asigura controlul Helespontului si al Bosforului prin stapanirea Sigeului, veritabila cheie a drumului de intrare in Marea Neagra. De numele lui Pisistrate se leaga, de asemenea, o serie de lucrari publice, intre care prima biblioteca publica, hecatompedonul, anticipatie a Parthenonului, templele Atenei Palas pe Acropole, al lui Zeus Olimpic pe malul lui Ilisos (numai temelile), al zeitei Demeter din Eleusis, precum si un odeon pentru spectacole (daramat dupa moartea sa). Sarbatorile populare in cinstea zeitei Atena (panatenee) si a zeului Dionisos au capatat stralucire, incepand a avea caracter panhelenic.

si totusi, cu tot progresul marcat in impunerea legislatiei democratice a lui Solon, tirania lui Pisistrate a franat evolutia democratiei ateniene. Reculul democratiei in timpul conducerii personale a lui Pisistrate s-a datorat faptului ca deasupra institutiilor democratice se afla vointa tiranului iar in fruntea acestora erau numiti apropiatii sai, ceea ce facea loc arbitrariului. Moartea lui Pisistrate, in 527 i.e.n., a evidentiat si mai mult reculul inregistrat de democratie: in fruntea statului atenian s-au instalat cei doi fii ai sai, Hiparc si Hipias, care nu intruneau simpatiile populare. Se adauga faptului slabirea pozitiei externe ale Atenei, datorata in cea mai mare parte expansiunii persilor in Asia Mica, care-si impun influenta in posesiunile ateniene din Chersonesul (peninsula) Tracic (in sud-estul Traciei, azi peninsula Galipoli), precum si pierderii Sigeului.

Miscarea impotriva tiraniei Pisistratizilor se intari in interiorul cetatii, astfel ca, dupa un complot antitiranic nereusit, in 514 i.e.n., in care moare Hiparc, Hipias fu rasturnat cu ajutor spartan de Alcmeonizi, in 509 i.e.n. in istoria Atenei, epoca tiraniilor se incheiase. Hipias, dupa o incercare neizbutita de a se intoarce la Atena in 506 i.e.n., se refugie la persi pe care-i servi tradandu-si patria, in speranta de a fi reinstalat de acestia in fruntea Atenei.